Β΄ ΕΠΑΛ • εισαγωγή στις αρχές της επιστήμης των Η/Υ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΙ

Από το πρόβλημα στη λύση:
σκέφτομαι βήμα-βήμα

2.3 Διαδικασία επίλυσης προβλημάτων

Πριν σχεδιάσουμε αλγόριθμο, οργανώνουμε τη σκέψη μας

Η επίλυση ενός προβλήματος ακολουθεί συγκεκριμένα βήματα:

1. Κατανόηση και παρουσίαση

Τι γνωρίζουμε; Τι ζητείται; Ποια είναι η είσοδος και ποια η έξοδος;

2. Ανάλυση

Χωρίζουμε το σύνθετο πρόβλημα σε μικρότερα, απλούστερα υποπροβλήματα.

3. Επίλυση

Επιλέγουμε μέθοδο και διαμορφώνουμε βήματα που οδηγούν στη λύση.

4. Έλεγχος

Ελέγχουμε αν η λύση είναι σωστή και αν τα δεδομένα είναι επαρκή.

Χρήσιμες ερωτήσεις: Τι ξέρω; Τι ψάχνω; Ποια βήματα με οδηγούν στο αποτέλεσμα;

Τι θα μάθουμε;

Στόχοι του κεφαλαίου

1. Έννοια

Τι είναι ένας αλγόριθμος και πού τον συναντάμε;

2. Χαρακτηριστικά

Πότε μια σειρά βημάτων αποτελεί σωστό αλγόριθμο;

3. Αναπαράσταση

Πώς περιγράφουμε μια λύση με διαφορετικούς τρόπους;

Κεντρική ιδέα: πριν γράψουμε πρόγραμμα, οργανώνουμε τη λύση του προβλήματος.

3.1 Η έννοια του αλγορίθμου

Ορισμός και παραδείγματα

Αλγόριθμος είναι μια σαφής, πεπερασμένη σειρά βημάτων που οδηγεί στην επίλυση ενός προβλήματος.

Παράδειγμα από την καθημερινότητα

Οδηγίες για να φτιάξουμε ένα τοστ:

1. Παίρνω δύο φέτες ψωμί.
2. Προσθέτω τα υλικά.
3. Κλείνω το τοστ.
4. Το ψήνω.

Παράδειγμα στην Πληροφορική

Να υπολογιστεί ο μέσος όρος τριών βαθμών:

1. Διαβάζω τους 3 βαθμούς.
2. Υπολογίζω το άθροισμα.
3. Διαιρώ με το 3.
4. Εμφανίζω το αποτέλεσμα.

Ο αλγόριθμος περιγράφει τη λύση — δεν είναι απαραίτητα πρόγραμμα.

3.2 Χαρακτηριστικά αλγορίθμου

Τι πρέπει να ισχύει;

Είσοδος

Δέχεται μηδέν ή περισσότερα δεδομένα.

Έξοδος

Παράγει τουλάχιστον ένα αποτέλεσμα.

Καθοριστικότητα

Κάθε βήμα είναι σαφές και χωρίς ασάφειες.

Περατότητα

Ολοκληρώνεται μετά από πεπερασμένα βήματα.

Αποτελεσματικότητα

Τα βήματα είναι απλά και μπορούν να εκτελεστούν.

Παράδειγμα 3.2: Πώς φτιάχνουμε ένα κέικ σοκολάτας;

Εξετάζουμε τα χαρακτηριστικά του αλγορίθμου

Είσοδος

Τα υλικά της συνταγής.

Έξοδος

Το έτοιμο κέικ.

Αλγόριθμος

Ακολουθούμε τα βήματα μιας συνταγής.

Καθοριστικότητα

«Ψήσε στους 175°C για 45 λεπτά» είναι σαφές. «Ψήσε μέχρι να φουσκώσει» μπορεί να είναι ασαφές.

Περατότητα

Τα βήματα πρέπει να ολοκληρώνονται. Δεν μπορεί να υπάρχει εντολή που δεν τελειώνει ποτέ.

Αποτελεσματικότητα και ασφάλεια

Οι οδηγίες πρέπει να μπορούν να εκτελεστούν από αυτόν που τις ακολουθεί — π.χ. δεν πιάνουμε το καυτό κέικ με γυμνά χέρια!

Συμπέρασμα: ακόμη και μια συνταγή μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε έναν αλγόριθμο.

Παράδειγμα: υπολογισμός μέσου όρου

Είσοδος → Επεξεργασία → Έξοδος

ΕΙΣΟΔΟΣ

Βαθμοί: 15, 17, 18

→

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Άθροισμα = 50

Μέσος όρος = 50 / 3

→

ΕΞΟΔΟΣ

Μέσος όρος ≈ 16,67

Σκεφτείτε: ποια δεδομένα θα άλλαζαν αν είχαμε 4 βαθμούς αντί για 3;

3.3 Ανάλυση αλγορίθμων

Πώς εξετάζουμε μια λύση;

- Ελέγχουμε αν ο αλγόριθμος λύνει σωστά το πρόβλημα.
- Εξετάζουμε αν τερματίζει και αν τα βήματά του είναι σαφή.
- Μας ενδιαφέρει πόσο χρόνο και πόσους πόρους χρειάζεται.
- Συγκρίνουμε εναλλακτικές λύσεις για το ίδιο πρόβλημα.

Παράδειγμα: αναζήτηση ενός ονόματος σε μια μικρή ή σε μια τεράστια λίστα.

3.5 Αναπαράσταση αλγορίθμου

Πώς περιγράφουμε τα βήματα;

Φυσική γλώσσα

Περιγράφουμε τα βήματα με συνηθισμένες προτάσεις.

Πλεονέκτημα: είναι εύκολη στην ανάγνωση.

Μειονέκτημα: μπορεί να δημιουργήσει ασάφειες.

Διάγραμμα ροής

Χρησιμοποιούμε σύμβολα και βέλη για τη σειρά εκτέλεσης.

Βοηθά να βλέπουμε οπτικά τη λογική.

Ψευδογλώσσα

Χρησιμοποιούμε δομημένες εντολές που θυμίζουν γλώσσα προγραμματισμού, χωρίς αυστηρή σύνταξη συγκεκριμένης γλώσσας.

Παράδειγμα σε ψευδογλώσσα

Άθροισμα δύο αριθμών

```
Αλγόριθμος Αθροισμα
  Διάβασε Α, Β
  Σ ← Α + Β
  Εμφάνισε Σ
Τέλος Αθροισμα
```

Τι κάνει;

1. Διαβάζει δύο αριθμούς.
2. Υπολογίζει το άθροισμα.
3. Εμφανίζει το αποτέλεσμα.

Αν Α = 7 και Β = 5, ποια τιμή θα εμφανιστεί;

Διάγραμμα ροής: βασικά σύμβολα

Οπτική αναπαράσταση

Έναρξη ή ολοκλήρωση

Διάβασμα ή εμφάνιση δεδομένων

Υπολογισμός / ανάθεση

Έλεγχος που οδηγεί σε διακλάδωση

Τα βέλη δείχνουν τη σειρά με την οποία εκτελούνται τα βήματα.

Τρεις αναπαραστάσεις του ίδιου αλγορίθμου

Παράδειγμα από το βιβλίο: υπολογισμός περιφέρειας και εμβαδού κύκλου

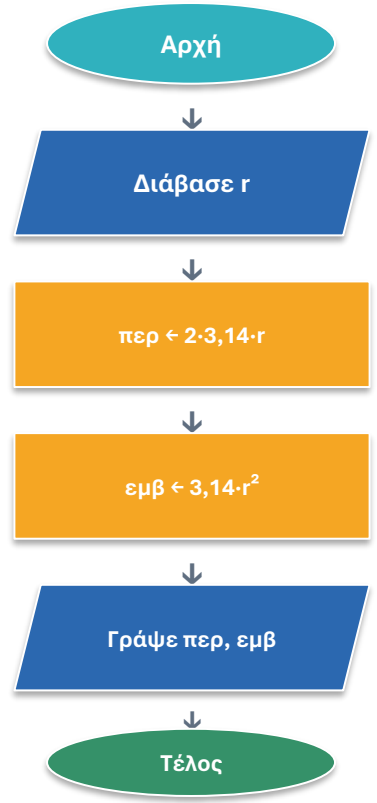
1. Φυσική γλώσσα

1. Ζήτησε την ακτίνα r.
2. Υπολόγισε την περιφέρεια: 2 × 3,14 × r.
3. Υπολόγισε το εμβαδόν: 3,14 × r^2.
4. Εμφάνισε τα δύο αποτελέσματα.

2. Ψευδογλώσσα

```
Αλγόριθμος Κύκλος
  Γράψε 'Δώσε ακτίνα'
  Διάβασε r
  περ ← 2 * 3.14 * r
  εμβ ← 3.14 * r^2
  Γράψε περ, εμβ
Τέλος Κύκλος
```

3. Διάγραμμα ροής

Και στις τρεις μορφές, τα βήματα και τα αποτελέσματα είναι τα ίδια — αλλάζει ο τρόπος παρουσίασης.